

Zienswijzen op het Milieueffectrapport Wind op Land 2024 Provincie Noord-Holland

Van de Nederlandse Vereniging van Omwonenden Windturbines (NLVOW)
Broekzijdestraat 6, 6986 CK, Angerlo
0653-146014
info@nlvow.nl

22 maart 2025

De Nota Herijking RES 2024 van de RES-regio Noord-Holland-Noord schrijft: *“Ook organisaties die opkomen voor maatschappelijke belangen zijn gesprekspartner in de planontwikkeling, om initiatieven in te brengen en om scherp oog te houden op de kwaliteit van de leefomgeving”*. Onze vereniging draagt onbezoldigd graag bij aan een goede besluitvorming op grond van een goede MER.

Allereerst moet onze vereniging van het hart dat het wederom onbegrijpelijk is dat de overheid het MER heeft laten opstellen door een actief lid van NedZero, de windbranche die er openlijk belang bij heeft wind op land te maximaliseren. Niemand kan en mag verwachten dat zij bij ondersteuning van deze doelstelling van NedZero objectief kunnen en zullen zijn. Het ligt in de lijn der verwachting dat daarnaast iedere opdrachtnemer van de provincie Noord-Holland het de opdrachtgever naar de zin wil maken. Het ligt voor de hand dat een ambitieuze overheid wederom hulp zoekt bij het laten opstellen van een Reaktienota door dat welwillende adviesbureau.

De score-afwegingen van hoofdstuk 5 van het MER laten zien dat het MER slechts een spelletje is waarin zo goed mogelijk meer of minder blauwe matrixveldjes worden uitgedeeld. De scores zijn niet wetenschappelijk onderbouwd maar zijn alle sterk subjectief naar gelang van de invalshoek of van de betrokken belangen. Dit pleit voor een multi-criteria benadering, of opnieuw voor een waardenvrije beoordeling in de vorm van slechts meetbare getallen, danwel voor een serieuze disclaimer gericht aan het bevoegd gezag dat slechts één subjectieve set scorewaarden is toegepast.

Het doel van de plan-m.e.r. is intussen achterhaald. De kwaliteit en globaliteit van het Plan-MER voor windbeleid en RES van de provincie Noord-Holland maakt het onmogelijk dat een geïnformeerd besluit over dat windbeleid genomen kan worden. Dit MER heeft niet een voldoende ruime reikwijdte om de voorwaarden te bepalen waaronder een vergunning kan worden verleend voor de oprichting en exploitatie van windturbineparken, die onmiskenbaar gevolgen hebben voor het milieu. Daarmee voldoet dit MER niet aan vereisten van Europa, kan dit MER niet kaderstellend zijn en is dit MER niet meer dan een catalogus.

1 Beantwoordingsnota NRD

Eindelijk is er een “Nota van Beantwoording NRD Wind op Land” openbaar gemaakt na voltooiing al op 24-10-2024. Zoals gebruikelijk in dergelijke Reactienota’s kan een bevoegd gezag vrijelijk en schijnbaar ongestraft dingen terzijde zetten. Zo ook bij de zienswijzen van burgers die hun best hebben gedaan om kennis en inzichten voor het MER bijeen te brengen. Tenminste één zienswijze van een lid van onze vereniging is niet verschenen in de Beantwoordingsnota, waarmee deze niet is betrokken in de totstandkoming van het voorliggende MER. Zo blijken ook in de MER tekst slechts 5 zienswijzen (te) bondig zijn verwoord.

Wie een MER begint met een foute NRD, waarin zienswijzen tot optimalisatie van het NRD op onjuiste gronden worden beantwoord of zijn weggelaten, verkrijgt een foute MER, die bovendien daarom niet voldoet aan Europese eisen. Het volstaat niet om deze gebreken nadien te repareren in dezelfde beantwoordingsstijl van “ze snijden toch geen hout”. De beantwoording van zienswijzen op het NRD is op meerdere punten onwetenschappelijk en dus incorrect en andere zienswijzen zijn onterecht niet meegenomen in het MER. De kwaliteit van de verwerking van zienswijzen op de NRD ligt ver beneden de maat en het Plan-MER zelf schiet ruim tekort in doelen die gelden voor de provincie op het gebied van SMB en zorgplicht.

2 Nut en noodzaak

Onder de wel beantwoorde zienswijzen in NRD komt voor dat door burgers gewezen is op het bereiken van de doelen van het Klimaatakkoord 2019. De beantwoording ervan draagt aan dat *“er sinds 2021 wel veranderingen zijn: zoekgebieden zijn gewijzigd, bijgekomen en afgefallen, hetgeen van invloed is op de mogelijke opwekpotentie van hernieuwbare elektriciteit.”* Het MER ontwijkt echter dat die doelen van het Klimaatakkoord 2019 nationaal al zijn behaald met vergunde plannen waarvoor tevens al SDE subsidie is verleend. Juist het Klimaatakkoord is een gezamenlijk besluit van alle typen overheden, om het landschap, de gezondheid van burgers niet ongelimiteerd te beschadigen, door vanaf het bereiken van de doelstellingen uitsluitend nog verder te voorzien in hernieuwbare energie op de Noordzee. De landelijke doelstellingen in het Klimaatakkoord 2019 voor zon en wind op land zijn niet opgehoogd boven 35 TWh/jaar op land, en moeten volgens Klimaatakkoord (blz 182 punt C5.10 - afspraak ophoging punt d) daarboven gerealiseerd worden op de Noordzee. Het windbeleid van de Provincie Noord-Holland kan dit landelijk beleid niet zomaar terzijde leggen. De bevoegdheid van de Provincie Noord-Holland betreft windparken van 15 MW of meer, maar wordt beperkt door het Klimaatakkoord. De provincie Noord-Holland kan zich daarom niet beroepen op haar deelname in het Klimaatakkoord om meer te willen doen of de RES'en te willen behartigen, integendeel. De Provincie kan zich niet beroepen op enig hoger belang om nog nieuwe vergunningen voor windenergie op land te geven of deze te willen faciliteren

De RES'en zijn door de Tweede Kamer conform Rijksbeleid en het Klimaatakkoord op 6 februari 2025 buiten werking gesteld. Ten aanzien van hun eigen rol gaat de provincie illegaal te werk. RES-biedingen moeten volgens afspraken niet ingediend worden bij de provincies, maar bij het NPRES, die vervolgens het PBL moet laten registreren en analyseren in welke mate aan het Klimaatakkoord 2019 wordt voldaan. Nu dat door het PBL is vastgesteld dat voldaan is aan de doelstelling van 35 TWh/jaar in 2030, is geen enkele herijking van RES'sen meer nodig. Het MER is hiermee geheel achterhaald naar het oordeel van de PBL en van de Tweede Kamer.

Het MER heeft dan ook een verkeerde titel, het dient slechts als kaderstellend waar volgens de provincie mogelijk aan nieuwe locaties voor windenergie op land gedacht kan worden. Dat kader kent vanuit dit document onvoldoende mate van nauwkeurigheid om gebieden onderling te kunnen vergelijken. Zoals het MER zelf zegt: *“Het planMER richt zich niet op gedetailleerd onderzoek van de milieugevolgen van de uiteindelijke windparken. Dit gedetailleerd onderzoek zal plaatsvinden bij het opstellen van projectMER-ren bij de uiteindelijke windparken, waarbij de effecten van concrete opstellingen van windturbines worden onderzocht.”*

De doelstelling van de Provincie en dit MER betreft niet meer dan een “ambitie”, zoals het MER zelf stelt dat *“de realisatie van de in de RES 1.0 uitgesproken ambitie blijven onverminderd actueel”*. DE RES-regio Noord-Holland-Noord schrijft in de tekst rond herijking dat *“In de RES is de provincie gelijkwaardig partner en geeft ze actief invulling aan haar rollen als kennishouder, inspirator en initiator. Daarnaast vervult ze ook een rol als beschermer en borger van de kwaliteit van de leefomgeving.”* In deze rollen moet bewaakt worden dat de Provincie geen gemeenten overruled of framen oplegt alsof de Provincie de baas is in de energietransitie. Het is goed dat de Provincie in het MER stelt *“Gemeenten blijven aan zet om te besluiten over het toevoegen van nieuwe zoekgebieden”* en *“Gemeenten kunnen windturbines opnemen in hun omgevingsplannen, mits deze zorgvuldig worden afgestemd op de omgeving”*. Dit is de basis gedachte uit het Klimaatakkoord, namelijk locatiekeuze van onderaf in plaats van top-down.

Het past dan ook niet dat het MER inleidend schrijft: *“Om de energietransitie verder vorm te geven is ruimte nodig voor de plaatsing van extra windturbines [...op land...via..] herijkte regionale energiestrategieën”*, en in samenvatting *“Maar ook op land zijn (nog meer) extra hernieuwbare bronnen nodig om te voldoen aan de verwachte toename aan energievraag in 2050.”* Beide beweringen zijn aantoonbaar onjuist en worden niet onderbouwd anders dan door genoemde “ambitie”. Het MER moet dan tenminste het alternatief van wind op zee meenemen en van de nu reeds concurrerende import van waterstof(bases), waarmee met elk van beide gemakkelijk het lokale gebruik van elektriciteit had kunnen worden ingevuld tot na 2050. Daardoor ontstaat minder netcongestie (vraag en opwek) via relatief goedkope aanlanding naar de kust die rijk voorzien is van hoog-voltage infrastructuur bij voormalige centrales. Ook een eventueel gewenste vergroting van de verhouding wind en zon kan met wind op zee worden bereikt. Het MER heeft dus onterecht geen (nul-) alternatief van invulling van behoefte aan duurzame energie met wind op zee meegenomen. De Noordzee is weliswaar een andere “provincie” van Nederland, maar nog steeds wel de in Rijksbeleid beoogde locatie voor alle nieuwe windenergie. De ondiepe Noordzee is gewoon een Nederlandse “provincie”, waarmee juist Nederland in de EU geheel andere potenties heeft. Daarmee zijn alle doelen van de EU nu al voor 2050 geheel bereikbaar. Hoewel het NPE, anders dan in het Klimaatakkoord 2019 is afgesproken, als een soort midden-scenario voorlopig wind op land ziet toenemen, is er geen enkele wetenschappelijke onderbouwing dat daarvoor een noodzaak zou zijn. Integendeel biedt de Noordzee ruime mogelijkheden voor het bereiken van alle energie- en klimaatdoelen in 2050, waarbij de steeds meer betaalbare geachte import van waterstof en het toevoegen van kernenergie nog niet eens is meegenomen. Het is dan ook volstrekt overbodig en niet te verantwoorden om wind op land zonodig ruimte te bieden. Neemt u bijvoorbeeld maar een kijkje in de rapporten op www.hetkanmetgemak.nl. Er is geen “Doorkijk extra zoekgebieden op de lange termijn” benodigd.

Tot het nut en noodzaak van aanpassing van de Omgevingsverordening NH2022 via dit MER behoort wel dat de provincie in haar genoemde *“rol als beschermer en borger van de kwaliteit van de leefomgeving”* de genoemde nieuwe omstandigheden vanuit het PBL laat doorwerken in de behoefte aan nieuwe locaties voor windenergie op land. Maar ook dat lokale inzichten niet een nationaal beleid frustreren, zoals ten aanzien van (opwek)congestie vanuit de haarvaten van ons huidige netwerk-infrastructuur. Eens te meer blijkt de zogenaamde zelfvoorziening te getuigen van onbehoorlijk bestuur. Dit gaat toch geen gemeente of provincie ook doen voor de lokale productie van Mercedesen of bananen. Daartoe zijn we in een groot gekoppeld energienetwerk betrokken, die ons het beste garandeert dat lokale tekorten en overschotten (internationaal) uitgemiddeld kunnen worden.

Hiertoe behoort ook het fenomeen van onbetrouwbare capaciteit van windenergie. Windstilten en -flauwten veroorzaken een onbalans waarbij de intermitterende duurzame energie nu nog gratis mag salderen op het (inter-)nationale netwerk. Daartoe moet met name van wind op land soms langere perioden in backup voorzien worden, die bij wind zeer snel reagerend moet zijn. Daartoe wordt aardgas en LNG aangewend, met name uit onze nationale aardgasvoorraad, die mede daardoor leidt tot extreem hoge elektriciteitsprijzen. Dat met name wederom exploitanten duurzame energie mee profiteren van die hoge day-ahead-prijzen is een bijkomend maatschappelijk ongewenst gevolg. Batterijen zijn altijd te klein om perioden van windstilte op te vangen en op land is geen ruimte voor opslag van (groene) waterstof. Omdat voor de laatste behoorlijk veel extra windturbines nodig zijn is daarvoor juist de Noordzee aangewezen, geschikt met ruimte en oude gasvelden. Extra locaties voor wind op land zijn contraproductief voor de businesscase van opwek van windenergie op zee. Door mee te gaan met het Klimaatakkoord naar windenergie van onze Noordzee-provincie, wordt deze niet gekannibaliseerd door te veel substitutionele opwek vanaf land, en wordt gebruik gemaakt van de hardere en meer stabiele wind op de Noordzee. Het MER is duidelijk ontstaan vanuit een te lage

overheid, die deze belangen niet eens mee heeft gewogen. We hebben al een Rijks-concentratiegebied op de Noordzee, met de geringste milieueffecten voor de leefomgeving, planologisch reeds ruim voldoende voor veel verder dan welke doelstellingen ook.

Uit de toelichting op dit plan-MER blijkt dat die geenszins bedoeld is om daarmee de essentiële, maar noodzakelijke vraag te beantwoorden of windenergie voor Noord-Holland het juiste gereedschap op de juiste plaats is, laat staan de best beschikbare techniek. De instrumentkeuze 'Windenergie' zelf wordt namelijk niet in vraag gesteld, net als dat niet is gebeurd in het NECP of bijvoorbeeld zelfs het Klimaatakkoord 2019, noch in enig ander beleidsdocument afkomstig van Europa.

Milieueffectrapport Wind op Land

Provincie Noord-Holland

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

Behoeftte aan meer informatie over specifieke technieken in de energietransitie?
Neem contact op met de NVDE of met **één van de brancheverenigingen** die lid zijn.

Behoeftte aan gespecialiseerd en professioneel advies in de regionale of gemeentelijke uitwerking?
Kijk hier voor een **overzicht van adviseurs** die je hierbij kunnen helpen.

3 Criteria en beoordeling

Het kaderstellend beleid waar deze MER toe dient gaat wel heel simpel om met een provincie in *“een rol als beschermer en borger van de kwaliteit van de leefomgeving”*. Zowat het enige dat als eerste selectie criterium wordt toegepast is een *“Op basis van ruimtelijke randvoorwaarden, zoals 450 meter afstand tot woningen”*. De vijf gradaties van mogelijke negatieve effecten kent alleen de meest ernstige als met *“Groot risico en strijdigheid met status/beleid (showstopper)”*, maar deze kwalificatie komt bij geen van de zoekgebieden voor korte of lange termijn voor. De resterende gegeven kwalificaties gelden slechts als *“Aandachtspunten”*, waarvan voor de dan ernstigste kwalificatie geldt: *“inpassing eventueel mogelijk”*. DE MER levert slechts kleurenschalen per zoekgebied, maar ordent deze niet op volgorde van mate van onpasselijkheid. Integendeel, stelt het MER vrolijk *“De effectbeoordelingen laten zien dat bij vrijwel alle zoekgebieden aandachtspunten aanwezig zijn [...], maar er weinig onoverkomelijkheden zijn.”* Voor de extra zoekgebieden lange termijn geldt maar één conclusie in het MER: *“Concluderend bieden de extra zoekgebieden voor windenergie kansen voor de verduurzaming van de energieopwekking in Noord-Holland, mits goed afgestemd op de omgevingsvereisten”*.

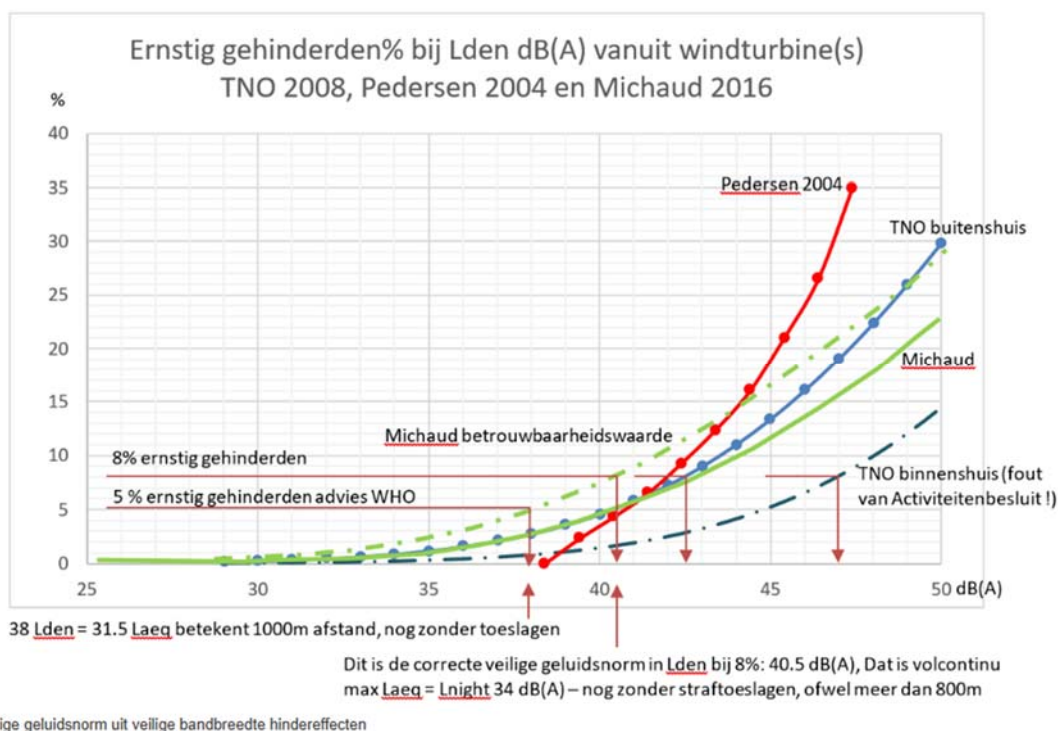
De “Nota van Beantwoording NRD Wind op Land” stelt doodleuk dat *“Het detailniveau van de effectenanalyses van de zoekgebieden voor wind in dit planMER is passend bij dit provinciale schaalniveau.”* Eveneens daarin gaat de Provincie nog verder: *“De provincie ziet geen gegronde redenen om aan te nemen dat de windturbines dermate negatieve gevolgen kunnen hebben voor het milieu of de gezondheid, dat er maatregelen moeten worden genomen, anders dan de toepassing van de gangbare maatregelen [...], indien dit nodig blijkt.”* Dit mag geen Plan-MER heten, maar ten hoogste pretenderen een aantal aandachtspunten globaal te verkennen, waarmee het niet eens voldoet als z.g. “m.e.r.-beoordeling”.

Het is in deze zienswijze te veel eer voor een te simpele benadering van het MER om nader in te gaan op aspecten van gezondheid en mate van te vermijden hinder. In een m.e.r. moet volgens Europese regelgeving hinder en gezondheidsschade tot een minimum beperkt worden, en een beoordeling niet slechts plaatsvinden naargelang de locatie voldoet aan vaste normgrenzen met z.g. aandachtspunten.

In par. 5.1 van het MER wordt simpel gesteld dat WHO en RIVM geen literatuur zouden kennen waarin bewijs van gezondheidsschade door geluid van windturbines optreedt. Dit is in zoverre al incorrect waar beide instanties slaapverstoring zien als van invloed op de gezondheid van omwonenden van windturbines. Op met name RIVM is de laatste jaren forse openbare kritiek dat zij geen kennis willen nemen van andersluidend wetenschappelijk onderzoek zoals bijvoorbeeld te vinden is op www.windwiki.nl, welke informatie op voorhand, maar niet onderbouwd, is gecensureerd in de “Nota van Beantwoording NRD Wind op Land”.

In feite zijn deze principes nog irrelevant ook, omdat er omgekeerd geen wetenschappelijk onderzoek bestaat waarin gezondheidsschade vanuit windturbines bewezen uitgesloten zou zijn. De in het MER opgenomen Figuur 5.1. is overgenomen van RIVM, en vergelijkt schaamteloos zonder enige blijk van kennis van zeer lage frequenties, pulserend karakter en wisselwerking vanuit meerder windturbines in een windpark de bronsterkte van een windturbine met een grasmaaier. En suggereert zonder kennis van 3D-bolverspreiding vanuit ene zeer hoge positie meer dan lineaire afname van immissie van geluid als van een koelkast. Dit getuigt niet van wetenschap maar van een welbewuste poging tot desinformatie ten behoeve van de ambities van overheid en de daarvoor benodigde windbranche.

De par. 5.1 van het MER stelt onterecht dat daarin weergegeven wordt wat wetenschappelijke inzichten zijn. Figuur 5.2 van het MER geeft een (te beperkte) dosis-effect-relatie die zelf laat zien dat een verkeerde TNO-dosis-effect-relatie wordt gebruikt: die voor hinder ten opzichte van geluidswaarden binnenshuis in plaats van zoals unaniem benodigd hinder ten opzichte van geluidswaarden buitenshuis. Deze verwarring kan bijna niet anders dan opzettelijk zijn, maar is zeker onwetenschappelijk. Dit nog afgezien van hiervoor beschreven foutieve omkering van “aandachtspunten” naar de volgens SMB-richtlijnen benodigde selectie op mate van geluidshinder en voorzorg tegen gezondheidsschade. Hiermee zijn de resultaten van het MER niet houdbaar voor een geïnformeerd besluit over mogelijke locaties voor windenergie in de provincie Noord-Holland.

Bron: <https://nlvow.nl/actueel/een-heldere-afstandsnorm-veilig> en Arcadis 21 april 2022

Deze figuur laat ook zien dat de Figuren 5.8 en 5.9 van het MER, waarin alleen TNO/Jansen 2008 buitenshuis is opgenomen, niet voldoet aan de betrouwbaarheidswaarden die Michaud toekent op grond van vele onderzoeken naar dosis-effect-relaties, noch aan het advies van de WHO. Het MER telt onbeschaamd een aantal ernstig gehinderden op, alsof vermijden van elke extra gehinderde geen Europees doel zou zijn (Directive 2002/49/EC).

Waar voldoende wetenschappelijke feiten voorhanden zijn over wel negatieve effecten van windturbines zoals geluid, emissie van microplastics en BPA, bestaat wetenschappelijke twijfel. Met name is er kritiek op het RIVM, dat nu verklaart op hun website dat de wetenschappelijk resultaten tot slechts 2020 zouden zijn meegenomen, en zegt zelf dat het RIVM “slechts het Nederlandse beleid weergeeft.” Er bestaan o.a. duidelijke wetenschappelijke producties waarin veel grotere hinderpercentages uit blijken dan wat het RIVM vermeldt, o.a. in haar gewraakte “Factsheet”. Uit Duits onderzoek blijkt: binnen 500 meter afstand heeft 79% slaapstoornissen, tussen 500 en 1000 meter 65 % en tussen 1000 en 1500 meter nog steeds 41%. Zie voor een update aan RIVM <https://www.windwiki.nl/wp-content/uploads/2025/02/Analyse-en-advies-windturbinebeleid.pdf>

Zeker waar gezondheidseffecten niet eenduidig zijn, geldt de plicht die alternatieven te verkiezen die de minste effecten hebben, en tevens bij twijfel het voorzorgprincipe te hanteren. “Nota van Beantwoording NRD Wind op Land” ontwijkt dit als (zeer incorrecte) prepositie met *“De informatie in het MER wordt gebaseerd op actuele (wetenschappelijke) inzichten over het geluid van windturbines en de relatie met hinder en gezondheid. Het MER is er, gezien het te nemen besluit, op gericht de kans op het optreden van hinder door geluid in beeld te brengen, maar zal geen toets aan normen bevatten”*. Een PlanMER gaat wel over milieukwesties, waar de Zorgplicht en Voorzorgplicht basis is.

Voorbeelden van EU Richtlijnen waarmee het MER simpel niet in overeenstemming is zijn o.a.:

- Aarhus Convention (Decision VII/8f), Directive 2011/92 E and Regulation (EC) No 1367/2006 on the application of the provisions of the Aarhus Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters to institutions and bodies
- Directive and revision of Industrial Emissions Directive 2010/75/EC
- Richtlijn 2001/42/EC betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's
- Commissie C(2020) 7730 final, 18.11.2020 Richtsnoeren betreffende windenergieprojecten en EU-natuurwetgeving
- Directive 2011/92/EU on Habitats and on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment
- Article 174 of the EU Treaty, which provides that Community policy in the field of the environment shall, inter alia, contribute to the preservation, protection and improvement of the quality of the environment, the protection of human health
- Article 3(3) of the Treaty on European Union to establish an internal market that works for the sustainable development of Europe, based, among other things, on balanced economic growth and a high level of protection and the improvement of the quality of the environment
- Directive 2002/49/EC on the assessment and management of environmental noise
- Etc.

In het voorgaande is al genoeg gezegd over het afgelopen belang van de RES'en, waarmee par. 1.2 van het MER moet vervallen. Het argument van de NPRES dat de diverse RES 1.0 biedingen een democratisch gemeentelijk besluit zouden bevatten verzwijgt dat de biedingen niet behoren tot de wetgeving Omgevingsrecht (RO, energievoorziening) en in de weg staan aan een afspraak tussen alle deelnemers in het Klimaatakkoord, dus ook de provincie Noord-Holland, om de hinder, schade, verrommeling van landschap en het ruimtebeslag niet verder door te zetten dan de in het Klimaatakkoord aangegeven doelstelling van 35 TWh/jaar middels zon of wind op land. De “doelstellingen” volgens paragraaf 3.2.1 van het MER met een niet-bestaande “taakstelling” voor 3.6 plus 2.7 TWh/jaar binnen Noord-Holland moet dan ook worden herzien volgens nationaal beleid.

De SMB-Richtlijn vermeldt daarover als beoordeling van effecten: *“de mate waarin het plan of programma andere plannen en programma's, met inbegrip van die welke deel zijn van een hiërarchisch geheel, beïnvloedt.”*

Daarmee ontbeert zowel het plan als de provinciale beleid redenen om zich te koppelen aan enige motivatie om de RES'en te helpen aan inzicht in milieueffecten van “hun” mogelijke locaties. Wat overblijft is inzicht in milieueffecten om wel wind op land toe te voegen in de provincie, mits daarbij het MER en het provinciale beleid aangeeft en afweegt wat dit betekent voor de ontwikkeling van wind op zee. Immers vervangt elke toevoeging van wind op land direct de commerciële haalbaarheid van toevoeging van wind op zee zonder subsidie. Zou er nog enige reden zijn de verhouding wind en zon te wijzigen, dan brengt wind op zee daarin verlichting. Zou er nog enige reden zijn om lokaal op te

wekken en te verbruiken, dan geldt dit inderdaad voor direct eigen verbruik buiten het netwerk om, maar niet voor de congestie van opwek vanuit de laag- en middenspanning in het achterland noch de congestie van verbruiksvragen die in het achterland ook verloopt via laag- of middenspanningsnet.

Het MER had dus in alle afwegingstabellen een nulalternatief moeten meenemen waarin de energietransitie complementair verloopt door wind op zee. Het is duidelijk dat een aantal effecten daarin anders scoren.

Als er in referentie geen wind op land in Noord-Holland wordt geplaatst komt er (commerciële) ruimte op de Noordzee ter beschikking zoals reeds planologisch is vastgelegd. Daar heeft een windturbine een betere LCA dan een windturbine op land, omdat de windsnelheid daar groter en gelijkmatiger is. De vollasturen stijgen van 3000 uren per jaar naar 5000 uren per jaar, zodat de opbrengst in MWh per LCA aspect wordt vergroot.

Hoogst belangrijk is nog dat opgewekte duurzame energie backup nodig heeft op momenten dat het donker is en/of dat de wind (plotseling) wegvalt. Vervolgens moet inmiddels gekozen worden voor snel reagerende STEG gascentrales om het voltage in het net op peil te houden. Zonder deze fossiele uitstoot is windenergie waardeloos in het vervullen van de vraag naar elektriciteit en deze moet dus worden toegerekend naar de MWh windenergie zelf. Ook in kosten overigens, waar windenergie nu gratis gebruik maakt van een salderingsregeling waarbij de Energiewet nog ouderwets voorschrijft dat alle duurzame energie als eerste in de vraagdekking moet worden opgenomen, terwijl die duurzame energie niet zelf opdraait voor invulling van de door windenergie veroorzaakte tekorten uit onbalans. Dit zou pas opgelost worden met even grote batterijen als opgesteld windvermogen maal ca 3 windstille weken productie of zoals ingeval van wind op zee, even grote extra productie van groene waterstof. Daarbij had dit MER naast de benodigde uitstoten van gas-opwek ook de standby- en opstartverliezen van gascentrales moeten tellen, evenals de verliezen in transport van elektriciteit over soms extreem lange transporten uit (en naar) het verre buitenland.

Deze zienswijze gaat wegens onvolwassenheid van de criteria niet in op de foutief in dit MER verwoorde milieu-effecten:

- LCA van Windenergie
- Ruimtebeslag
- CO₂-emissie uit grondstoffen en onbalans op het net
- Gezonde leefomgeving
 - Afstand tot woningen
 - Slagschaduw
 - obstakelverlichting
 - Cumulatie
 - Landschapseffecten
 - Geluidsbelasting
 - Laagfrequent en ultrasoon geluid
 - Foute dosis-effect-relatie
 - Wiekbreuk

Maar biedt aan deze verder t.b.v. de Provincie Noord-Holland uit te willen werken, maar dan graag ook bezoldigd.

4 De commissie voor de m.e.r.

Op internet is te vernemen dat de RES-regio Noord-Holland Zuid (NHZ) deelnam aan “de landelijke pilot RES en m.e.r.”. Alleen de RES-regio Noord-Holland Noord (NHN) heeft een “Advies over milieu-informatie” ontvangen van de Cmer op 17 september 2020 / projectnummer: 3483.

Verder vermeldt het “MER Wind op Land 2024 Provincie Noord-Holland” slechts in Figuur 1.2 dat de Cmer betrokken zal worden bij de huidige ter inzage legging van het MER, maar in de tekst daaronder dat *“Besloten is om geen vrijwillig advies te vragen. Het advies van de Commissie mer uit 2020 is nog breed toepasbaar voor dit planMER wind op land 2024”*. De tijden zijn sinds 2020 echter veranderd op o.a. de hiervoor aangedragen voltooiing van de RES-doelstelling en de stand van wetenschappelijke publicaties. Onlangs is naar voren gekomen vanuit de Tweede Kamer dat de RES-systematiek zo snel mogelijk moet worden opgeheven. Ook is hiervoor voldoende twijfel aangereikt of dit MER wel voldoet aan de SMB-richtlijn 2001/42/EC en ander (Europese) regelgevingen. Daaruit volgt o.m. dat een MER moet voldoen aan *“{...} verbetering van de kwaliteit van het milieu, de bescherming van de gezondheid van de mens {...} en dat dit beleid dient te berusten op het voorzorgsbeginsel”*.

De zorgvuldigheid van milieu-effect onderzoek staat al onder druk vanuit een sterk georganiseerde windbranche inclusief gespecialiseerde adviesbureaus. Ook deze MER is opgesteld door een vriend van de doelstellingen van de windbranche. De zorgvuldigheid lijdt ook onder het niet meenemen van genoemde (nul-) alternatieven in Plan- en Project-m.e.r.'s. De laatste is in Nederland onbegrijpelijk pas verplicht geworden bij een windpark van 20 windturbines of meer, alsof een enkele windturbine niet al de gezondheid van omwonenden kan schaden !

De Nederlandse overheden hebben tot op heden niet bewezen dat er geen **gezondheidsschade** op zou kunnen treden vanuit windturbines op land. Zij komen niet verder dan een flauwe omkering van bewijslast, dat het volgens hen gezondheidsschade onvoldoende bewezen zou zijn. Los van deze tegenstelling wordt zorgvuldig de plicht tot voorzorgsprincipe bij wetenschappelijke twijfel over effecten genegeerd.

Omwonenden hebben al te maken met diverse **overheidsframing** die voortkomt uit een eenzijdige ambitie inzake klimaat, zelfs zonder dat dit nodig is, omdat er alternatieven voldoende zijn, die echter nog in geen enkele m.e.r. als (nul)alternatief worden meegewogen. Dit frame komt mede voort uit de innige en rijke lobby van de windbranche op land, die bestaat uit kleinere bedrijven en adviseurs dan die zich richten op wind op zee. De laatste klagen over gebrek aan afzet van wind op zee, wegens voortgaand toevoegen van wind op land. Ook dit is het Ministerie van KGG, die hierin betere keuzen kan maken.

Verder schrijft de SMB-richtlijn 2001/42/EC ook voor dat *“{...} redelijke alternatieven, die rekening houden met het doel en de geografische werkingssfeer van het plan of programma, worden bepaald, beschreven en beoordeeld.”*. Nu inmiddels volgens het Klimaatakkoord de regionale opbouw verlaten dient te worden, breidt zich de geografische werkingssfeer van de energietransitie zich uit tot (ook) de mogelijkheid van duurzame energie vanaf de Noordzee. Deze mogelijkheid dient dan ook opgenomen te zijn als alternatieve locatie waar de provincie Noord-Holland niet langer de RES'en, maar de nationale energietransitie kan borgen. De SMB-richtlijn geeft daarover verder aan dat *“Relevante informatie over de milieueffecten van de plannen en programma's die op andere besluitvormingsniveaus {...} is verkregen, kan worden gebruikt om {...} benodigde informatie te verstrekken. De bedoelde instanties worden geraadpleegd als een besluit wordt genomen over de reikwijdte en het detailleringsniveau van de informatie die in het milieuraapport moet worden*

opgenomen”, waarmee het Rijksbeleid conform het Klimaatakkoord een plaats had moeten verkrijgen. Dit volgt ook al uit de verplichting uit de SMB Richtlijn om een nulalternatief op te nemen: *“De informatie omvat {...} de relevante aspecten van de bestaande situatie van het milieu en de mogelijke ontwikkeling daarvan als het plan of programma niet wordt uitgevoerd”*, maar dus elders op alternatieve locaties worden uitgevoerd.

Het meest ernstig is dat de zienswijzen op de NRD niet ter kennis zijn gebracht van de Cmer, waarmee zij kennis hadden kunnen nemen van eventuele relevante andere inzichten op de NRD en de benodigde informatie in het MER. In het algemeen zou de provincie Noord-Holland de Cmer kunnen ondersteunen om te komen tot beter beleid, in plaats van de nu gevolgde trend om de m.e.r. buiten de deur te houden.

Er blijkt een fundamenteel begripsverschil wat zoekgebieden zijn en hoe deze op milieu-effecten beoordeeld en gerangschikt moeten worden. Het is een mogelijk zinvolle bloemlezing van effecten vanuit die biedingen en “kansen”, maar de provincie zelf verbindt er nu nog geen ruimtelijke besluiten aan. Daarmee lijkt in deze zienswijze de MER van de provincie net zo loos en niet gefundeerd in wettelijke ruimtelijke besluitnamen en biedingen als de instelling van de RES-regio's.

Enig inzicht in de verschillen in milieueffecten van diverse locaties onderling is altijd welkom, maar dan moet de provincie Noord-Holland het onderhavige MER inderdaad alleen losstaand gebruiken en niet als onderbouwend naar enig besluit van de provincie over zoekgebieden of volgende projecten windenergie. Dat de provincie Noord-Holland alleen ondersteunend wil werken wordt bevestigd met het standpunt in artikel 6.36 van de Omgevingsverordening NH2022 (zie paragraaf 2.1) alleen de zoekgebieden wind en wind en zon uit de RES-sen 1.0 in aanmerking komen voor windturbines, maar de provincie Noord-Holland wil nu ineens verder gaan en buiten het Klimaatakkoord en de RES-methodiek om nu al 25 extra zoekgebieden benoemen en scoren voor de lange termijn. Overigens zonder zelf enige “zeef” toe te passen.

De Commissie wijst er elders nog dapper op *“dat dit MER niet de plan-m.e.r.-plicht van plannen of programma's van regio's en gemeenten doet vervallen. De plan-m.e.r.-plicht voor dergelijke regionale en gemeentelijke plannen volgt uit de wetgeving over m.e.r. en vervalt dus niet naar aanleiding van dit provinciale MER. Wel kan de informatie uit dit MER mogelijk hergebruikt worden bij later op te stellen MER'en en m.e.r.-beoordelingen bij regionale en gemeentelijke plannen.”* Eveneens elders benoemt de Cmer dat *“gemeenten op grond van o.m. deze [provinciale] MER nader kan beslissen of een eerdere RES 1.0 bieding nog wel past in hun gemeente en voor hun plannen wel degelijk milieueffecten moeten betrekken”*.

5 Zoekgebieden tegen gemeenten in

DE Provincie Noord-Holland wil het primaat voor vestiging van windturbines laten bij de gemeenten die deelnemen in de RES. Maar toch meent de provincie verder te moeten gaan en zelf toch extra zoekgebieden aan te dragen. Daarbij gaat de provincie zelfs zo ver om door betrokken gemeenten reeds afgewezen zoeklocaties toch mee te nemen in dit MER:

- Zoekgebied K, 55 ha, Westfriesland (NHN), ondanks “geschrap RES-zoekgebied Hoorn80”
- Zoekgebied L, 18 ha, Regio Alkmaar (NHN) ondanks “geschrap RES-zoekgebied Boekelermeer III”

De laatste zoeklocatie L (Boekelermeer III) kent net als zoekgebied Y en 2 een ambitieus plan om te komen tot een “proeftuin van geïntegreerde energiedragers”, samen met een groot aantal “coalitiepartners”, die kennelijk vinden dat aanvoer van waterstof vanaf windparken vanaf de Noordzee, via al door Tennet in aanbouw zijnde stations die ruimte bieden aan electrolyzers, niet voldoende zou zijn, maar dat een visueel en subsidiabel monument nodig zou zijn in de vorm van bij Alkmaar geplaatste extra windturbines. De scores voor deze zoekgebieden laten een milde beoordeling zien, terwijl in een score van Natuur en Milieu/LTO “Verkenning kansen voor agrariërs wind op Land” van 23-08-2023 het zg. Cluster 1 een sterk negatieve beoordeling krijgt op tenminste draagvlak en natuur, maar slechts overmatig scoort op weinig zeggende criteria als “stadium projectplan” en “energie coöperatie”. Dat stadium projectplan houdt waarschijnlijk verband met de kennelijk ook door de provincie Noord-Holland blijkende steun tegen de gemeente Heiloo in.

Deze voorbeelden laten zien dat met het overmatig aanwijzen van 25 extra zoekgebieden meteen een pressie vanuit de provincie Noord-Holland kan ontstaan tegen de inzichten van een gemeenteraad in, waarin de Provincie als bevoegd gezag voor projecten >15 MW reeds een stap zet naar betweterigheid, afwijkend van het bottom-up principe van het Klimaatakkoord 2019, zonder dat daar enig hoger belang aan ten grondslag ligt.

Gemeente blijft aan zet

Of een van deze alternatieve zoekgebieden ook daadwerkelijk wordt aangewezen als RES- zoekgebied voor windenergie, besluiten de gemeenten. De provincie wijst met deze nieuwe kaart dus niet zelfstandig nieuwe windzoekgebieden aan. Het planMER geeft alleen milieueffect-inzichten voor mogelijke alternatieve windzoekgebieden die kunnen helpen bij het halen van de RES-doelstellingen in 2030, of voor de opgave na 2030.

6 Conclusie zienswijzen

De schrijvers van het plan-MER hebben te grote vrijheid gevoeld en gekregen om zonder enige realiteitszin van reële opstellingen en projectomstandigheden dit plan-MER op te schrijven, waardoor er geen projecten op gebaseerd kunnen worden zonder een nader Project-m.e.r. inclusief diepergaande vergelijking met alternatieve locaties in Noord-Holland en de Noordzee. Er is een te grote globaliteit gehanteerd, zonder zoekgebieden onderling te (kunnen) scoren.

Daarmee is dit MER bij voorbaat zinloos als bepalend voor een RO-besluit. Volgens jurisprudentie van het Europese Hof: *“Samenvattend dient dus te worden vastgesteld dat een plan of een programma een kader vormt, voor zover besluiten worden genomen die invloed uitoefenen op de mogelijke toekenning van toekomstige vergunningen voor projecten, in het bijzonder wat de ligging, aard, omvang en gebruiksvoorwaarden of de toewijzing van hulpbronnen betreft”*. Maar dit MER heeft niet een voldoende ruime reikwijdte om de voorwaarden te bepalen waaronder een vergunning kan worden verleend voor de oprichting en exploitatie van windturbineparken, die onmiskenbaar gevolgen hebben voor het milieu.

Het doel van de plan-m.e.r. is intussen achterhaald en de kwaliteit van het plan-MER is zo laag dat deze niet kan dienen bij (overbodige) besluiten.

Met vriendelijke groet,

Jan Jaap Tiemersma
Bestuurslid NLVOW

www.nlvow.nl

